

יכולים תחת זאת להתרכז יותר בנושאים היעודיים המוב-
הקים שלו? ואם כך — הרי ניתן בעצם לקיים קורסים
אלה במסגרת בית-הספר החילי, בו ממילא מקבל אח"כ הקצין
את הכשרתו החילית — תוך שילוב נושאי חיל-הרגלים
בתכניותיהם. ובדומה לשאלת קציני-שריון — אפשר להציג
גם את שאלת קציני הארטילריה וההנדסה.
ואחרון-אחרון — אימונם הבסיסי של קציני החילות המשר-
תים. וכאן יש כבר הבדל יסודי. כשהענין נוגע לחילות
הלוחמים שהזכרתי קודם, הרי המדובר הוא בראש ורא-
שונה, בהכשרת מפקדי מחלקות, ואם גם לא של מחלקות
רגלים; ומבחינה זו יש מידה מסוימת של זהות עם בעיות
הכשרתו של קצין-רגלים וצרכיה. אך שאלות הכשרתם של
קצינים עתידים לחילות אלה אינן דומות מבחינה זו, וראוי
לעמוד על כך בקצרה.
מדובר כאן על הכשרת קצינים לחילות כמו חיל-קשר, חיל-
חימוש, חיל-הספקה, חיל-מודיעין, חיל-הים (בוגרי ביה"ס
הימי) וחיל-האוויר (קציני-קרקע). רובם של קצינים אלו
ודאי לא ייתבע להשתמש בחומר שלמד בקורס-קצינים
מתחום תפקידו של מפקד מחלקת-רגלים. ולכן יש ושואלים:
האם הזמן שעושה בתוך בית-הספר צוער המיועד, למשל,
לשמש כמהנדס-אלקטרוניקה בחיל-אוויר, אינו בזבוז משוע
נוכת התועלת אותה יכול הוא להביא באותו פרק-זמן
במקצועו? האם אנשי חיל-הים המיועדים לשרת ביחידות
לוחמות של החיל, צריכים לטקטיקה של חיל-הרגלים?
(אפילו "מבחינה טופוגרפית" שונה הים מהיבשה — פרט
אולי לתקופה בה הוא סוער). ובדרך זו אפשר, כמובן, לתת
דוגמאות גם באשר לקצינים-מהנדסים, קציני חיל-חימוש,
וכן קציני הספקה וקשר.

וזאת על הקורא להבין: ברשימה זו לא נתכונתי אלא
לעורר את השאלה — מבלי להביע דעתי לשאלות שהצגתי.
ודאי, ישנן תשובות "מקובלות" לשאלות אלו: הצורך בבסיס
האחיד לכל הקצונה, וכו'. אך האם זה הכל? האם אמנם יש
בתשובות אלו הסבר מספיק ל"בזבוז" (מבחינת הזמן
והאפשרויות) זה?

כידוע, נשמעות בביה"ס לקצינים, במסגרת שיחות-הסיכום
הנערכות אז, השגות של הצוערים המסיימים — על הקורס
בכלל ועל תכניתו במיוחד. לרוב (ובדרך הטבע) נאמרים
או דברים אלה ללא כל פרספקטיבה רחבה-יותר — וללא
בחינת הדברים במבחן העבודה של החילות בהם עתידים
הקצינים לשרת.

רשימה זו מופנית לפיכך, בראש וראשונה, אל בוגרי בית-
הספר לקצינים שסיימו את לימודיהם בו בשנתיים האחר-
ונות. חוו דעתכם בשאלות המוצגות כאן — ואף באלו
שאינן מוצגות אך כרוכות במכלול עבודת בית-הספר ותוצ-
אותיה. עשו חשבון-נפש קצר, נסו לשחזר לעצמכם החומר
שנלמד עלידיכם — בצורה ישירה ובצורה בלתי-ישירה —
בבי"ס לקצינים. לחות-דעתכם נודע משקל רב בבדיקת
הבעיה.

אולם האמת היא כי לא רק אל בוגרי בית-הספר-לקצינים
מופנית רשימה זו. כל מי שיש לו ידיעה ונגיעה הן בתכניות
בתי-הספר השונים והיחס שביניהן לבין צרכי צה"ל וקציניו-
לעתיד — הן ב"תוצר המוגמר" של תכניות הכשרה אלו
(קרי — שכבת-הקצינים הצעירה) נקרא בזה על ידי
להביע דעתו בנושא זה. וכהתחלה — מעל דפי "מערכות".
ואם יבוא בירור בעקבות הצגת שאלות אלו, להן עשיתי עצמי
לפי — אביע בו אף את דעתי ותשובתי-אני.

להכשרת מפקדים ביחידות סדירות

אלימ אהרון יריב

הללו — היא: אין אנו מגיעים בסופו של דבר לאותם
סטנדרטים שניתן להגיע אליהם. אין אנו ממצים עד הסוף
את הכוח הגנוז בחיילינו. במלים אחרות: חושבני כי עם
חיילינו ניתן להגיע להישגים יותר גבוהים, לסטנדרטים יותר
גבוהים, מאלה המושגים כיום.
מה הסיבות לכך? כרגיל, לכל תופעה יש הרבה סיבות,
בהן גם אנושיות, והדברים תלויים בגורמים שונים. ברצוני
לעמוד הפעם על שלושה גורמים עיקריים, המשפיעים על
רמת היחידות ועבודתן והם קובעים בדיעבד גם את רמתו
של החייל העובר למילואים. שלושה גורמים עיקריים אלה
הם: האמצעים העומדים לרשותנו באימונים; הזמן העומד
לרשותנו לצורך הכנת האימונים וביצועם, והאחרון —
המפקדים.
משלושה גורמים אלה, ניתן לומר שגורם האמצעים הוא

אמנם טבעי הוא כי דיונינו על אימון יחידותינו, והכשרת
מפקדיהן, נסבים על ציר יחידות מילואים — ובצדק כך,
מאחר שעיקר כוחנו במילואים. אבל חשוב בכל זאת לעמוד
גם על בעיותיהן של היחידות הסדירות. החשיבות העיקרית
של הדבר טמונה אולי בכך שבסופו של ענין היחידות
הסדירות הן אלו הקובעות בעיקר את הסטנדרטים ללחימה.
למעשה הרי הסטנדרטים אותם מעצבות היחידות הסדירות —
הם נר לרגלי יחידות המילואים; ואמנם, אין כל סיבה שלא
נשאף להשיגם גם אצל אנשי-המילואים.
השאלות שצריך לשאול את עצמו איש היחידה הסדירה
הן: האם הסטנדרטים שקבענו לעצמנו גבוהים דים? האם
הסטנדרטים שאנו מגיעים אליהם בפועל, הם כסטנדרטים
שקבענו לעצמנו — או שמא נמוכים הם מהם? התשובה
שלי — שיש בה אולי מקצת מענה לכל אחת משתי השאלות

כיום הפחות חמור, והפחות מקשה על עבודתנו. אני סבור שפרט לפריטים מסוימים, שמספרם מוגבל, אין כיום בעיה של אמצעים באימונים; ולא זה הגורם המונע בעד ניצול מלא של היכולת הטמונה בחייל.

הגורם השני — הזמן, ולו כמה בחינות: הזמן הניתן להכנת האימונים, הזמן המוקצב לביצוע אימונים ועיתוי התקופות של אימון מרוכז. בעוד שביחידות המילואים אנו

הקשיים על דרכינו וגם כאן, כביחס לגורם הזמן, אין בכוחה של היחידה להסירם.

אם נסתכל במסלול התפתחותו של המפקד ביחידה הסדירה, הרי נמצא שאנו "מריצים" את המפקד משלב התפתחות אחד למשנהו, מבלי לתת לו אפשרות להתבסס ולרכוש נסיון מתקבל על הדעת בכ"א מהשלבים. רק סיים החייל בעל כושר פיקודי את הטירונות וכבר הוא הולך לקורס מ"כים. המ"כ הטוב, בעל נתוני ההתפתחות, מספיק לשרת — במקרה הטוב — מספר חדשים מועט כמ"כ ונשלח לביה"ס לקצינים.

כתוצאה מנקיטה בדרך זו חסרים המפקדים נסיון בכואם לפקח על חייליהם. כך קורה שמ"כ, בגמר קורס מ"כים, חייב לפקד על חייל שעמו יחד היה בטירונות. אך בינתיים רכש זה האחרון נסיון באימונים ובתעסוקה, בעוד הוא, המ"כ, עדיין בבחינת "ירוק", על-אף העובדה שסיים את הקורס. ברור שלעיתים קרובות חסר המ"כ את הבטחון העצמי הדרוש (כתוצאה מחוסר נסיון) כדי להיות מפקד טוב ומדריך יעיל.

עדים לפרופורציה טובה בין הזמן המצוי להכנה לקראת האימונים לבין פרק ביצועם, הרי אין הדבר כך ביחידה סדירה, ולעתים קרובות, נכנסות היחידות לאימונים בהכנות בלתי מספיקות. דבר זה מתנקם, כמובן, ברמת האימון בים ומונע ניצול יעיל של הזמן המוקדש לביצועם.

על-אף המאמצים הנעשים ע"י כל המפקדים לנצל כל רגע, הרי אין דומים אימונים תוך תעסוקה, או ב"הפסקות" קצרות שבין תעסוקה לתעסוקה, לאימונים המבוצעים בתקופת האימון המרוכז. יום אימונים בתקופת האימון המרוכז עולה בערכו על יום אימונים בתקופת תעסוקה. על כן יש לראות את עיקר-אימוני-היחידה בתקופת האימון המרוכז. אך אלה, לדאבונו, אינן ממושכות די הצורך; בכל אופן לא די לשם השגת אותם סטנדרטים שהיכולת הגנוזה בחיילינו מאפשרת להגיע אליהם.

נראה לי שאנו עושים עול לאיש ע"י כך שאנו נחפזים להעבירו משלב התפתחות אחד למשנהו. כי הוא חי זמן ממושך במתח גבוה של קורסים מבלי ליהנות מהנסיון של חיי היחידה. דבר זה גם אינו גורם לחיזוק הבטחון העצמי שלו ומקשה עליו את ההתערות ביחידה לאחר גמר הקורסים. אם גם יודע המ"מ כעבור זמן מועט לשלוט בחוגרים הכפופים לו, הרי אין זה עדיין אומר שהנו יודע לשלוט במפקדים הכפופים לו. מובן מאליו שכל זה חייב להתנקם ברמת האימונים של החיילים עליהם מופקדים מפקדים אלה, וכתוצאה מכך — גם ברמת האימונים של היחידה כולה. באופן כזה אנו מוצאים גם שאי-אפשר לבסס את האימון בים על המ"כים והמ"מים וחייבים להטיל את עיקר הנטל על המ"פים.

מכאן שחשיבות יתר נודעת לעיתוין המושכל של תקופות האימון המרוכז. בקביעת העיתוין יש לקחת בחשבון את מצב היחידות מבחינת שחרורים, תגבורות, מצבת מפקדים וכיו"ב. כן יש ל"רוח" את תקופות האימון באופן כזה במשך השנה, שלא יתהוו ביניהן הפסקות ארוכות מדי וכך תימנע ירידה תלולה ברמת האימון של היחידה. שאם לא כן, הרי תוקדש תקופת האימון המרוכז למאמץ להגיע לרמה מתקבלת על הדעת, במקום למאמץ להגיע לרמה טובה! כן יש לודא שתקופת האימון המרוכז לא תהיה משופעת במאורעות מרכזיים (כגון מצעד, צעדה, וכיו"ב) שבהכרח יצמצמו את הזמן שנועד לאימונים ממשיים.

אימוני-היחידה תלויים במ"פ במידה מכריעה ועליו לחזור לפרטי-הפרטים בכל נושאי-האימונים. ניתן לומר שרמת היחידה באימונים היא רמת המ"פים שלה, אם כן הדבר-הרי איש לא יטיל ספק בדבר-שעל המ"פ להיות מפקד מוכשר, מנוסה ובעל השכלה צבאית מתאימה. אך לעיתים קרובות-אין הדבר כך במציאות. נמצא שלעיתים קרובות אין המ"פ עונה על חלק מהדרישות הנ"ל או אף על כולן.

שיטות הקידום הנהוגות כיום בצה"ל הן כאן בעוכרינו (אם כי מוצדקות הן אולי מסיבות אובייקטיביות כגון הצורך בקיום מערך הדרכה גדול ויעיל וכיו"ב). המדובר לא רק בסוג התפקידים, אלא גם במשכי השירות בכ"א מהם. שיטת "הרוטציה" אינה מאפשרת בהרבה מקרים להגיע לאותו סוג מ"פ שתואר לעיל.

מתוך מה שאנו למדים על גורם הזמן, עלינו להגיע למסקנה שגורם המפקדים הוא החשוב בין השלושה. כי ככל שהזמן העומד לרשותנו לאימונים הנו מצומצם יותר, הרינו מצווים על ניצולו היעיל יותר, דבר, שניתן להשיגו רק באמצעותם של מפקדים מעולים. אך גם כאן נערמים

בסיכום, נראה לי שמשלושת הגורמים המשפיעים על רמת היחידות ועבודתן, החשוב הוא — גורם המפקדים. הוא גם הגורם שיותר מהשניים האחרים ניתן לנו לשנותו במגמה חיובית. לכן כל מאמץ שנעשה בענין המפקדים הוא מאמץ שתורם ישירות ליעילות האימונים ביחידות הסדירות וכתוצאה מכך — גם ביחידות המילואים.